

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
БІБЛІОТЕКА

**«БІБЛІОТЕКА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
(до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського)»**

**Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної
конференції**

**17 листопада 2022 року
м. Одеса**

Одеса – 2023

УДК 021:027.7(477.74)(043.2)

Упорядники: кандидат мистецтвознавства, директор бібліотеки О. П. Спаськова, зав. відділом бібліотеки І. В. Панченко, бібліограф 2-ї категорії О. А. Максим.

**Схвалено рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол № 5 від 24.11.2022р.)**

Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спаськова, І. В. Панченко, О. А. Максим. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. – 175 с.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Література

1. Кірішева О. М. Літопис медичних бібліотек України в особах. Презентація біографічного нарису «Славна когорта працівників медичних бібліотек України». *Тенденції розвитку медичних бібліотек України і виклики сучасного інформаційного суспільства: матеріали XX ювілейної міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 19-20 травня 2021 р.). Київ, 2021. С. 34-35.
2. Корнілова Л. Є., Мамедова Н. І. Національна наукова медична бібліотека України як популяризатор наукових і творчих досягнень членів товариства Київських лікарів. *Удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки в умовах євроінтеграції: тези доповідей XX Міжнародної науково-практичної конференції* (Біла Церква, 24-26 трав. 2018 р). Біла Церква, 2018. С. 24-26.
3. Медицина в Україні. Біобібліографічний словник. Вип. 2. Друга половина XIX – початок XX століття. Літери Т-Я. : до 90-річчя засн. Нац. наук. мед. б-ки України /автор - упоряд. : С. М. Булах, В. В. Харченко. Київ : 2021. 896 с.

Світлана Василівна Кирій,
завідувачка відділу зовнішніх комунікацій та маркетингу
Національна наукова медична бібліотека України
м. Київ

ІМІДЖ БІБЛІОТЕКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ В РЕАЛІЯХ ВІЙНИ

Ключові слова: вебсайт бібліотеки, імідж бібліотеки, інформаційний простір, інформаційні ресурси, комунікації, медіа, онлайн-заходи, послуги бібліотеки, соціальні мережі.

Сьогодні новини з України займають перші шпальти світової преси, але це не іміджеве досягнення нашої держави, а страшна загроза війни, яка нависла над усім світом. Війна зламала звичний плін життя, змінила акценти і запустила прискорений процес інтеграції бібліотек та кожного з нас у загальний інформаційний простір суспільства.

Чи варто приділяти увагу іміджу бібліотек в реаліях війни? Визнаний фахівець реклами Девід Огілві писав : «Я не вважаю рекламу розвагою чи видом мистецтва. Для мене це засіб передачі інформації» [6].

Щодо іміджу бібліотек, то він тісно пов'язаний з їх головним завданням – наданням якісної достовірної інформації через комунікацію з аудиторіями користувачів, колег, партнерів і друзів. Тож комунікація є однією з складових іміджу.

Наразі ми здобуємо важкий досвід життя і роботи в умовах війни, тому не маємо готових рецептів і порад. Під час написання матеріалу було здійснено моніторинг інформації не тільки в книжках, але й у сучасних ЗМІ. Висновки, які роблять українські фахівці перегукувались із власними думками та досвідом роботи Національної наукової медичної бібліотеки України.

Варті уваги правила комунікації в умовах війни від українських медіа : не мовчіть, намагайтеся швидко реагувати на важливі події, комунікуйте регулярно та завжди будьте на зв'язку; комунікуйте з цільовою аудиторією на тих майданчиках, які є найбільш зручними в даний момент; виходьте за межі, не бійтеся просити про допомогу; будьте чесними, відкритими, щирими, надавайте людям підтримку та висловлюйте емпатію; виясніть потреби цільової аудиторії; поширюйте лише перевірену інформацію з офіційних джерел; повідомлення мають бути прості, точно та чітко сформульовані; моніторте згадки про вас у соціальних медіа та ЗМІ [3].

Слушними також є практичні рекомендації від фахівців незалежного українського PR-агентства MAINSTREAM для зміцнення репутації та попередження інформаційного вакууму навколо діяльності будь-якої компанії під час війни. Зауважимо, що ці поради добре адаптуються до роботи бібліотек : 1) адаптуйте актуальність стратегії бібліотеки до роботи в умовах війни; 2) будьте людяними та емпатійними з користувачами і колегами; 3) поширюйте інформацію щодо змін у роботі з початком війни та кроки, які здійснюєте для забезпечення безперебійної роботи; 4) демонструйте соціальну місію бібліотеки, підтримуйте та надавайте пропозиції щодо забезпечення соціальних потреб населення [7].

Взявши до уваги вищенаведені рекомендації можна не тільки зміцнити імідж, але й розширити аудиторію своїх користувачів.

Національна наукова медична бібліотека України (далі ННМБУ або Бібліотека) зберігає одну з найбільших у Європі систему фондів літератури медико-біологічного спрямування – понад 1 млн 600 тис. примірників 35 мовами світу.

Із 24 лютого колектив ННМБУ ні на день не зупиняв свою роботу. Ми продовжуємо обслуговувати користувачів, надаємо доступ до світових інформаційних ресурсів, здійснюємо забезпечення інформаційних запитів лікарів військових шпиталів через онлайн-довідку і електронну доставку документів стосовно тем військової медицини і домедичної допомоги,

з питань невідкладної військової хірургії, посттравматичних та стресових розладів, психологічної допомоги тощо.

На 163 день загарбницької війни 5 серпня 2022 р. ННМБУ разом із Секцією працівників медичних бібліотек ВГО «Українська бібліотечна асоціація» та провідними медичними бібліотеками провели науково-практичний семінар «Медичні бібліотеки в умовах війни». На платформі Zoom відбулося спілкування та обговорення актуальних проблем, зокрема : збереження кадрів і налагодження дистанційної роботи; збереження фондів та їх комплектування; організація навчання з надання домедичної допомоги; здійснення інформаційних запитів; логістика доступу до електронних ресурсів; забезпечення освітнього процесу в бібліотеках медичних вишів; підтримка і налагодження співпраці з переміщеними медичними установами; організація волонтерської роботи тощо [5].

Міжнародна підтримка і участь світу наразі надважлива. Фахівці ННМБУ разом з колегами Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету і Наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова взяли участь у XXXIX конференції медичних бібліотек Польщі «Відкрита наука – ефективна співпраця – динамічний розвиток», яка проходила 5–6 вересня 2022 року на базі Бібліотеки Медичного університету імені Сілезьких П'ястів у Вроцлаві. Відкриваючи III сесію конференції, присвячену роботі медичних бібліотек України в період воєнного стану, в. о. Генерального директора ННМБУ Тетяна Остапенко сказала : «Маємо велику честь бути учасниками цього форуму, що є особливо цінним у цей нелегкий час, коли в нашій країні триває війна. Це надає нам наснаги і впевненості, показує, що ми не одні, поруч з нами надійні друзі. Жодна країна світу не виявила такої щирої підтримки Україні, як Польща. Нас об'єднує дух свободи і вольності» [4].

10 жовтня 2022 року під час ракетного обстрілу Києва ННМБУ зазнала суттєвих пошкоджень будівлі. Постраждали фасади, стеля, стіни, вибиті близько 80 вікон, пошкоджені унікальні віконні рами, світильники та старовинні двері. Були вражені Кругла і Золота зали, читальні зали, в т. ч. і Польської медичної бібліотеки імені професора Збігнева Реліги, робочі приміщення внутрішніх відділів і книгосховище. На щастя фонд не постраждав.

В той же день інформація про обстріл була поширена на власних ресурсах ННМБУ – на сайті (<https://library.gov.ua/>) та в соціальних мережах [2], а з наступного дня повідомлення про пошкодження Бібліотеки та благодійний рахунок почали публікувати на своїх платформах Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ»,

професійне медіа про книжки і книговидання в Україні та світі «Читомо»; медіа «Вечірній Київ»; мережа міських сайтів «VGORODE», а також Київська міська профспілка працівників охорони здоров'я.

Важливим для іміджу Бібліотеки ми вважаємо продовження видання Інформаційного дайджесту ННМБУ «Актуальні напрями медицини». У Дайджесті представлено добірку джерел із фонду ННМБУ та світових ресурсів (з гіперпосиланнями) по таким напрямкам медицини, як: алергологія; вакцинація; військова медицина; косметологія, пластична хірургія; медицина невідкладних станів; медсестринська справа; організація охорони здоров'я; орфанні захворювання; офтальмологія; паліативна та хоспісна допомога; профілактика неінфекційних захворювань; профілактика та лікування психічних захворювань; сімейна медицина; стоматологія. Дайджест підтримує онлайн-контакт Бібліотеки і розширює інформаційний простір для користувачів [1].

Наразі важливо підтримувати внутрішній і зовнішній спокій та впевнено продовжувати робити свою справу.

До Всеукраїнського дня бібліотек 27 вересня 2022 року в ННМБУ відбулася онлайн-презентація книги Людмили Горової «Сію тобі в очі». Широкому загалу ім'я поетеси стало відомо під час війни завдяки віршу «Сію тобі в очі», а потім і пісні. Її ритм, як і поезія Людмили Горової подібні до стародавніх заклинань і намовлянь, тож відгукується у серці кожного, як своєрідний генетичний код. Тому презентацію дивились і надсилали свої відгуки українці з різних країн світу.

30 вересня 2022 року ННМБУ долучилася до онлайн-марафону «Бібліотека і війна: тримаємо стрій!», що був організований Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого та ВГО «Українська бібліотечна асоціація». Під час марафону мова йшла про втрати бібліотек через російську збройну агресію, волонтерський рух, підтримку ВПО та переселенців за кордоном, зміни у роботі бібліотек, спричинені російською збройною агресією, а також про перспективи і майбутнє по війні.

Про ініціативи з впровадження нових інформаційних технологій в українських бібліотеках розповів заступник генерального директора з ІТ ННМБУ Юрій Шкода у своєму виступі «Українським бібліотекам – українське програмне забезпечення». Він запропонував колегам об'єднати зусилля щодо впровадження сучасного українського програмного забезпечення, заміну російської бібліотечної програми «Ірбіс» та формату баз даних «rusMarc» кращими українськими та світовими аналогами. Але надважливим для роботи українських наукових бібліотек та медичних баз даних є переклад українською

мовою тезауруса MeSH. Ці плани потребують колективних зусиль, а їх реалізація вкрай необхідна для захисту незалежного інформаційного простору України.

ННМБУ долучилася до ініціативи благодійного фонду «Жива сучасна бібліотека – БФ Бібліотечна країна» та передала свої видання для формування відділу української книги Бібліотеки Ватикану в межах проєкту «Українська книжкова полиця».

Згуртованість бібліотечної спільноти, організація спільних проєктів і заходів, як і конференція «Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи», допоможуть не тільки вижити у кризу, але й зміцнити імідж професії. Попри всі руйнівні виклики шукаємо нові можливості для розвитку інформаційного простору. Творимо історію своєї бібліотеки і своєї країни.

Література

1. Актуальні напрями медицини: інформаційний дайджест: Київ : Національна наукова медична бібліотека. URL : <https://library.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Digest-3-2022.pdf>
2. Будівля ННМБУ зазнала значних пошкоджень внаслідок ракетного удару. Київ : Національна наукова медична бібліотека України. URL : <https://library.gov.ua/budivlia-nnmbu-zaznala-znachnykh-poshkodzhen-vnaslidok-raketnoho-udaru/>
3. Зброя проти ворога: як комунікувати в умовах війни. Київ. URL : <https://dyvys.info/2022/04/28/zbroya-protu-voroga-yak-komunikuvaty-v-umovah-vijny/>
4. Конференція медичних бібліотек Польщі у Вроцлаві. Київ : Національна наукова медична бібліотека України. URL : <https://library.gov.ua/konferentsiia-medychnykh-bibliotek-polshchi-u-vrotslavi/>
5. Науково-практичний семінар «Медичні бібліотеки в умовах війни». Київ : Національна наукова медична бібліотека України. URL : <https://library.gov.ua/naukovo-praktychnyy-seminar-medychni-biblioteku-v-umovakh-viyny/>
6. Огілві Д. Про рекламу. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2019. 288 с.
7. Як керувати репутацією компанії в умовах війни. Соціальна мережа та EdTech-платформа для креативних індустрій CASES. URL : <https://cases.media/article/yak-keruvati-reputaciyeu-kompaniyi-v-umovakh-viini>